

Asia: STM093:00/2016

Romaniasiaain neuvotelukunnan luonnos Romanipoliittiseksi ohjelmaksi (2018-2022)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Savon ELY-keskus

KEHA / 3425/2017

Lausuntopyyntö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Romaniasiaainneuvotelukunnan luonnos Suomen romanipoliittiseksi ohjelmaksi 2018 - 2022

Luonnos Suomen uudeksi Romanipoliittisen ohjelmaksi v 2018 - 2022 on kirjoitettu monipuolisesti ja romanipoliittisen ohjelman lähtökohdat on perusteltu siten, että lähtökohdat ohjelman tavoitteille ja tarpeellisuudelle tulevat hyvin esiin. Keskeisimmät tavoitteet on kuvattu auki ja niistä on johdettu hyvin toimintalinjauksia ja toimenpide-ehdotuksia.

Ohjelman luonnoksessa on nostettu niitä asioita, jotka nousivat esiin myös Itä-Suomessa tehdyissä kuulemistilaisuuksissa; eriarvoisuus, työllistyminen, koulutus, asuminen ja romanikieli.

1. Koulutus.

Varhaiskasvatukseen ja koulutukseen on panostettava koko koulutuspolun eri vaiheissa. Turvallinen oppimisympäristö, jossa opetus tapahtuu kaikkia arvostaen ja kunnioittaen luo kestävän pohjan lapsen ja nuoren tasapainoiseen kasvamiseen ja oppimiseen.

Peruskoulussa on tärkeintä saada hyvät oppimisvalmiudet ja opiskelutaidot. Hyvä perusopintopohja luo edellytykset erilaisille jatko-opinnoille. Romanilapsia ja romaniperheitä tulee tukea riittävästi varhaiskasvatuksessa ja perusopinoissa niin, että lapsen koulunkäynnin edellytykset eivät ole este hyvälle oppimiselle ja kasvulle (mm. asuminen, kiusaaminen).

Romanikielen opiskelun mahdollisuus pitää turvata myös alueellisesti, etenkin siellä missä on romaniväestöä enemmän. Oikeus omaan kielen opiskeluun on turvattava. Valtakunnallisesti on huomioitava Suomen vähemmistökielien asema; Saame, Kolttsaame, romanikieli ja karjalan-kieli.

Toisen asteen opinnoissa; ammatillinen ja lukio-opetus, on huomioitava riittävä nivelvaiheiden tuki ja opinto-ohjauksen saatavuus. Uudessa II-asteen koulutusreformissa on alusta alkaen huomioitava myös monikulttuuriset opiskelijat ja nähtävä heille tämä mahdollisuutena päästä näyttöjen ja käytännön työelämäkokemusten kautta etenemään paremmin myös työelämään.

Otetaan käyttöön Valo- valmennus- toimintamallin mukaisia näyttö ja osaamisen tunnustamis- käytänteitä mahdollisimman laajasti myös mm. kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeiluissa. (Kohta 19)

Työelämään siirtymisessä hyödynnetään myös TEM ja TE-palveluiden lyhytkestoisia valmennuksia, joilla voidaan räätälöidä yksilöllistä lisätukea romaniopiskelijoille ja työelämään siirtyville (kohta 20)

2. Työelämä

Romaniväestöä tulee edelleen tukea työelämään siirtymisessä. Luonnoksen toimenpide-ehdotukset ovat hyviä. Tukea tarvitaan erityisesti opiskelun ja työelämään siirtymisen nivelvaiheissa, että myös romanitaustaiset henkilöt työnhakijoina otetaan tasavertaisesti huomioon työpaikkoja täytettäessä.

Hyödynnetään hyviä käytänteitä, joita on saatu aikaiseksi eri ESR ja STEAn hankkeissa.

3. Yhdenvertainen kohtelu ja asuminen

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvoinen Suomi ei valitettavasti vielä ole itsestäänselvyys. Asiakaspalveluun ja ihmisten kokonaisvaltaiseen kohteluun tulee edelleenkin panostaa. Kunnissa yhdenvertainen kuntalaisten kohtelu tulee olla lähtökohta. Palveluita tulee saada tasapuolisesti, riippumatta kulttuurisesta taustasta. Tähän tarvitaan valtakunnallista asenne- ja tiedotuskampanjaa, joka tukee alueilla tapahtuvaa arkityötä. Tämä on huomioitava myös asian uudessa maakuntaudistuksessa.

4. Romanikieli

Tällä romanipoliittisella ohjelmalla tulee edelleen vaikuttaa ja mahdollistaa romanikielen vahvempi asema ja että kielen opiskelua tuetaan eri elämänkaaren vaiheissa. Tähän tarvitaan valtakunnallista kansallista toimenpideohjelmaa vähemmistökielinen aseman turvaamiseksi.

5. Romanikulttuuri

Suomessa on vielä elävä ja moninainen romanikulttuuri. Sen säilyttämiseksi tulee ponnistella eri taiteen ja kulttuurien aloilla. Luonnoksessa on hyvin nostettu esiin eri toimenpide-ehdotuksin, kuinka romanikulttuuria voidaan vahvistaa, edistää ja säilyttää. Elävä ja hyvinvoiva Romanikulttuuri voidaan nostaa rikkaudeksi, vahvemmaksi osaksi suomalaista kulttuuria.

6. Romaniväestön syrjinnän torjunta, yhdenvertaisuus ja tasa-arvon edistäminen.

Asia on edelleen ajankohtainen. Luonnoksen teksti on hyvää ja esitykset 85 - 88 ovat kannatettavia toimenpide- ehdotuksia. Paikallinen arkityö tarvitsee tuekseen valtakunnallisia kampanjoita ja asioiden esiin nostoja.

7. Alueellinen ja paikallinen romanityö

Siirryttäessä uuteen maakuntamalliin, johon myös romaniasioiden hoito siirtyy, on varmistettava, että alueellinen romanityö saa riittävät resurssit ja että myös paikallista romanityötä pystytään tukemaan.

Riittävä edustuksellisuus ja romanien oma osallisuus eri toimintaryhmissä on varmistettava ja huomioitava. Romaneja tulee kannusta matalan osallistumiskynnyksen periaatteella eri yhteisöjen osallisuuteen.

Mikkeli 31.1.2018.

Irja Sokka

Johtava asiantuntija

Etelä-Savon ELY-keskus

Itä- Suomen Romaniasiain neuvottelukunnan pj.

Sokka Irja

Etelä-Savon ELY-keskus - Irja Sokka, Johtava asiantuntija, Etelä-Savon ELY-keskus, Itä-Suomen romaniasian neuvottelukunnan pj.